

ORTADOĞU GÜNDEMİ

19-25 Nisan 2021

2021

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

BM'den çarşamba günü gelen açıklamada, örgütün yaklaşan Suriye seçimlerine dâhil olmadığı ve buna yetkisinin olmadığı ibareleri yer aldı. Seçimlerin BM 2254 sayılı karar kapsamında gerçekleşmediği ve BM'nin müzakere edilmiş bir siyasi çözümün önemini vurgulamaya devam edeceği belirtildi.¹

Şam yönetiminin tekrarlı zehirli gaz kullanımı nedeniyle Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü'ndeki oy hakkı askıya alındı. Avrupa Birliği üyesi ülkelerin tamamı kararı desteklerken, Rusya'nın başı çektiği 15 ülke karara karşı çıktı. Toplantıya katılan İngiliz delegasyonu, kararı "Kimyasal Silahlar Sözleşmesi'nin güvenilirliğini korumak için hayati bir adım" olarak nitelendirdi.²

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Tanju Bilgiç, 26 Mayıs tarihinde gerçekleşecek olan Suriye cumhurbaşkanlığı seçiminin BM Güvenlik Konseyinin 2254 sayılı kararının ölçütlerine uymadığı yönünde açıklama yaptı. Seçimlerin özgür ve adil olmaktan uzak, ana yurtlarından kopmuş yedi milyon Suriyeliyi oy hakkından mahrum bırakacak ve uluslararası toplum tarafından meşru karşılanmayacak nitelikte olduğunun altını çizdi.³

• Suriye Rejimi

Suriye Meclis Başkanı devlet medyasına yaptığı açıklamada, Beşar Esad'ın 26 Mayıs'ta yapılması planlanan seçimde üçüncü dönem için aday belgeler sunduğunu söyledi.⁴ Meclis Başkanı Hammuda Sabbağ, Ahmed Heysam Ahmed el Makari, Daad Mubarak Kanaa, Muhammad Kamiran bin Muhammad Cemil Mirhan ve Hussein Muhammad Teyjan'ın Cumhurbaşkanlığı seçimlerine adaylık başvurusu sunduklarını duyurdu. Halk Meclisi, sunulan yeni adaylık başvurularla bugüne kadar gönderilen başvuru sayısının 18'e ulaştığını belirtti.⁵

Beşar Esad rejimi, Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) düşük ve orta gelirli ülkelerin aşılara eşit erişimini sağlamayı amaçlayan yeni tip koronavirüs (Covid-19) Aşıları Küresel Erişim Programı (COVAX) kapsamında, 203 bin doz aşığı teslim aldığını duyurdu. Rejimin sağlık bakanlığının açıkladığı verilere göre, rejimin kontrolündeki bölgelerde şu ana kadar 1483 kişi yeni tip koronavirüs (Covid-19) nedeniyle hayatını kaybetti. Tespit edilen 21 bin 584 Covid-19 vakasının 15 bin 216'sı iyileşti.⁶

1 <https://www.arabnews.com/node/1846771/middle-east>

2 <https://www.startribune.com/states-suspend-syrias-opcw-rights-over-chemical-attacks/600048422/>

3 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/turkey-rebuked-syrian-regimes-election-announcement/2218368>

4 <https://www.aljazeera.com/news/2021/4/21/syrian-president-assad-to-run-for-re-election-in-may-state-media>

5 <http://www.sana.sy/tr/?p=232644>

6 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/esed-rejimi-covax-kapsaminda-203-bin-doz-covid-19-asisi-teslim-aldi/2216863>

• Fırat'ın Doğusu

Esad rejimi, Suriye'nin Haseke vilayetinde Arap aşiret mensuplarından oluşan yeni bir askerî birlik inşa etme çalışmalarını hızlandırdı. Rejim ile YPG arasında Ocak 2021'de patlak veren çatışmaların ardından başlayan bu çalışmalar, nisan başında Kamışlı'da bulunan rejime bağlı Millî Savunma Kuvvetleri'ne 400 gönüllünün katılmasıyla devam etmişti. Önümüzdeki günlerde, bölgedeki Arap aşiretlerinden yeni gönüllülerin katılımıyla bu sayının 1000'e ulaşacağı ifade edildi. Rejimin, ocak ayındakine benzer bir gerilimin ortaya çıkması durumunda, Haseke ve Kamışlı'daki askerî varlığını muhafaza etmek amacına binaen, Arap aşiretlerini YPG'ye karşı silahlandırmaya çalıştığı öğrenildi. ABD'nin tahıl ve petrol kaynakları açısından zengin olan Suriye'nin kuzeydoğu bölgesinde kalıcı olmasını istemeyen Rusya ve İran ise rejimin bu faaliyetlerine destek verdi.⁷

Kamışlı'da YPG ile rejim destekli Millî Savunma Kuvvetleri arasında salı gecesi yeni bir çatışma patlak verdi. İddialara göre, YPG'nin denetimi altındaki bir kontrol noktasına rejim yanlısı bir askerın ateş açmasının ardından başlayan bu gerilim, bir YPG militanının öldürülmesi üzerine hafta boyunca devam eden silahlı bir çatışmaya dönüştü.⁸ Rus askerinin ara buluculuğu ile hafta içi bir ateşkes ilanında bulunulmuş olsa da taraflar bu ateşkese uymayarak çatışmayı sürdürdü. Çatışmalar sonucunda YPG'nin Kamışlı kent merkezinde bulunan Tay Mahallesi'nin bir kısmı ile birkaç kontrol noktasını ele geçirdiği iddia edildi. Cuma günü, Rus kuvvetlerin garantörlüğünde rejime bağlı Kamışlı Havaalanı'nda başlatılan yeni görüşmeler sonucu, pazar günü sabah saat 10'a kadar sürecek yeni bir ateşkes ilan edildi. Ancak taraflar arasında kalıcı bir mutabakata henüz ulaşılamadı.⁹ Konu ile ilgili açıklama yapan ABD Merkez Kuvvetler Komutanı General Kenneth McKenzie, tansiyonun düşürülmesi için gerekli adımları atmaya hazır olduklarını belirtti. Ayrıca rejimin Suriye'nin kuzeydoğusundaki etkisini artırma gayreti içinde olduğunu ifade eden McKenzie, bu sorunla her düzeyde başa çıkmaya ve gerekirse YPG'ye verilen desteği artırmaya hazır olduklarını kaydetti.¹⁰

• Güney Suriye

Rus yanlısı Beşinci Kolordu'nun 8. Tugayı'nın liderini taşıyan bir araba, Dera kırsalındaki Khirbet köyü yakınından geçerken bir patlama yaşandı. Herhangi bir can kaybı bildirilmedi. Söz konusu lider, 2018 ortalarında bir uzlaşma anlaşması yapmadan önce bölgedeki yerel grupların eski bir lideriydi. Suriye İnsan Hakları Gözlemevi'nin (SOHR) yayımladığı bilgilere göre, Haziran 2019'da Dera'da başlayan güvenlik kaosunda 1.011'den fazla saldırı ve suikast girişimi belgelendi. Bu saldırı ve suikastlar sonucunda 187'si sivil; 320'si rejim askeri veya sadık milis/güvenlik güçleri olmak üzere toplamda 688 kişi hayatını kaybetti.¹¹

7 <https://www.al-monitor.com/originals/2021/04/syrian-government-reportedly-building-tribal-force-hasakah>

8 <https://www.syriahr.com/en/214396/>

9 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/syria/25042021>

10 <https://www.defense.gov/Newsroom/Transcripts/Transcript/Article/2582980/>

11 <https://www.syriahr.com/en/214651/>

Kimliği belirlenemeyen silahlı kişiler tarafından, Dera eyaletinin orta kırsalındaki Dael kentindeki rejimin hava kuvvetleri istihbarat şubesinin iki üyesi hedef alınarak ciddi şekilde yaralandıkları bildirildi.¹²

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

Covid-19 Aşıları Küresel Erişim Programı (COVAX) kapsamında İdlibe gönderilen 53 bin 800 doz aşı, Hatay ilinin karşısındaki Babu'l Hava Sınır Kapısı'nda İdlib İl Sağlık Müdürlüğü ekiplerine teslim edildi. Söz konusu aşılardan itibaren sağlık çalışanlarına, kronik hastalıkları bulunanlara ve 60 yaş üstünlüklerine uygulanmaya başlanacak. İç savaş nedeniyle sağlık altyapısının büyük oranda yok olduğu İdlibde 237 kişi Covid-19 nedeniyle hayatını kaybetti. Tespit edilen 21 bin 694 Covid-19 vakasının ise 19 bini iyileşti.¹³

Fırat Kalkanı Harekâtı bölgesindeki Cerablus ilçe merkezinde bir motosiklete ve sivil araca yerleştirilen bombalar, eş zamanlı patlatıldı. Saldırıların sonucu ilk belirlemelere göre 1 çocuk yaşamını yitirdi, 20 sivil yaralandı. Yaralılar, Cerabus'ta bulunan hastanelere nakledildi. Olay yerinde incelemeler yapan yerel güvenlik güçleri, saldırının terör örgütü YPG/PKK tarafından düzenlenmiş olabileceği ihtimalini belirtti.¹⁴

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Başkent Bağdat'ın güneyinde yer alan ve yeni tip koronavirüs (Covid-19) hastalarının tedavi gördüğü İbn el-Hatip Hastanesi'nde oksijen tüplerinin alev alması sonucu yangın çıktığı aktarıldı. Irak İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, yangın nedeniyle 82 kişinin hayatını kaybettiği ve 110 kişinin de yaralandığı belirtildi. Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi'nin hastanede çıkan yangın nedeniyle ülkede üç günlük yas ilan ettiği ve hastanenin başhekimini de dâhil olmak üzere Bağdat'taki üst düzey sağlık yöneticilerini görevden aldığı bildirildi.¹⁵ Bununla birlikte yangının elim bir hadise olduğunu, Irak'ın ulusal güvenliğini etkilediğini ve kelimenin tam anlamıyla bir çöküş olduğunu belirten Kazimi'nin olayın örtbas edilmeyeceğini vurguladığı ve Irak Sağlık Bakanı Hasan el-Temimi'yi de geçici olarak görevinden uzaklaştırarak hakkında inceleme başlatılması talimatı verdiği aktarıldı. Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih'in de yangının nedenlerine dair acil bir soruşturma başlatılması yönünde talimat verdiği kaydedildi.¹⁶ Diğer taraftan Kazimi tarafından parlamentoda düzenlenen olağanüstü oturumda, yangının kurbanı olan kişilerin ailesine 10 milyon dinar tazminat verilmesine yönelik karar alındığı belirtildi.¹⁷

12 <https://www.syriahr.com/en/214511/>

13 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/dsonun-gonderdigi-covid-19-asilari-idlibe-ulasti/2215932>

14 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriyenin-cerablus-ilcesinde-es-zamanli-bombali-terror-saldirilari-duzenlendi/2222686>

15 <https://www.basnews.com/tr/babat/684533>

16 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bagdat-taki-pandemi-hastanesinde-cikan-yanginda-82-kisi-hayatini-kaybetti/2219803>

17 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/The-Ibn-Khatib-tragedy-The-Cabinet-grants-ten-million-dinars-to-each-victim-s-family>

İranlı yetkililerin 9 Nisan 2021 tarihinde Suudi Arabistan ve İran arasında Bağdat'ta doğrudan görüşmeler yapıldığını doğruladığı bildirildi.¹⁸ İran'ın Bağdat Büyükelçisi İrec Mescidi, Tahran ile Riyad'ın Irak'ın ara buluculuğunda görüşmelere başladığını ancak henüz dikkate değer bir ilerleme olmadığını belirtti. Mescidi, "Sorun yaşadığımız ülkelerle yakınlaşma için Bağdat'ın ara buluculuğunu destekliyoruz. Irak, İran'ın sorun yaşadığı, ilişkilerinin soğuk olduğu ya da siyasi iş birliğinin kesildiği ülkeleri yakınlaştırma noktasında rol oynayabilirse memnun oluruz. İran, Irak hükûmetine bu konuyla ilgili görüşünü aktardı" ifadelerini kullandı. Irak'ın ara buluculuk noktasındaki her rolünü, adımını ve çabasını memnuniyetle karşıladıklarını aktaran Mescidi, görüşmelerin üçlü ya da çok taraflı olarak yapılabileceğini söyledi. Konuyla ilgili basın açıklaması yapan İran Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Said Hatipzade ise "önemli olan, İran'ın her zaman Suudi Arabistan ile diyalogu memnuniyetle karşılamış olduğudur. Bunu, iki ülke halkı ile bölgesel barış ve istikrarın çıkarına uygun görmüştür. Bu görüşümüz aynı şekilde devam ediyor» ifadelerini kullandı.¹⁹

IKBY Başbakanı Mesrur Barzani'nin Bağdat'taki hastane yangını ile ilgili olarak Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi ile telefon görüşmesi gerçekleştirerek hayatını kaybedenlerin yakınlarına başsağlığı dileğinde bulunduğu ve IKBY kurumlarının her türlü destek ve yardımı sunmaya hazır olduğunu söylediği aktarıldı.²⁰ Öte yandan Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı tarafından da çıkan yangına ilişkin yazılı bir açıklama yapılarak "bu elim hadisede yaşamını yitirenler için kardeş Irak halkı ile Irak hükûmetine başsağlığı diliyor, yaralıların bir an önce sağlığına kavuşmasını temenni ediyoruz" ifadesine yer verildi.²¹

Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih'in Rusya'nın Bağdat Büyükelçisi Maksim Maksimov'u makamında kabul ettiği bildirildi. Görev süresinin sonuna gelmesinden ötürü Cumhurbaşkanı'nı ziyaret eden Maksimov, ülkesinin Irak'a destek vermeye devam edeceğini yineledi. İkili arasındaki görüşmede Irak-Rusya ilişkilerinin güçlendirilmesi, terörle mücadelede iş birliği ve bölgedeki gerginliklerin azaltılması konuları ele alındı.²² 22 Nisan Perşembe günü ise Rusya Başbakan Yardımcısı Yuri Borisov, Irak-Rusya ortak komitesinin Rusya delegasyonunu temsil için Bağdat'a geldi.²³ Komitede ticari, ekonomik ve teknik iş birliği fırsatları üzerine konuşulacağı belirtildi.²⁴

• Güvenlik

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) 23 Nisan Cuma saat 17.40'tan itibaren Irak'ın kuzeyinde terör örgütü PKK hedeflerine yönelik "Pençe-Şimşek" ve "Pençe-Yıldırım" Operasyonları-

18 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iranin-bagdat-buyukelcisi-tahran-riyad-arasinda-irakin-ara-buluculugunda-gorusmeler-yapildigini-dogruladi/2214340>

19 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suudi-arabistan-ile-gorustugu-iddia-edilen-iran-riyad-yonetimi-ile-diyalogu-her-zaman-memnuniyetle-karsiladik/2213395>

20 <https://www.kurdistan24.net/tr/story/66536-Basbakan'dan-Kazimi'ye:-Her-turlu-yardima-haziriz>

21 https://twitter.com/TC_Disisleri/status/1386248248885714949

22 <https://shafaq.com/en/iraq-news/the-iraqi-president-meets-the-russian-ambassador-to-baghdad>

23 http://www.xinhuanet.com/english/2021-04/23/c_139899459.htm

24 <https://english.aawsat.com/home/article/2934861/iraqi-president-stresses-need-regional-dialogue-ease-tensions>

nı başlattığı bildirildi. Söz konusu operasyonlara ilişkin açıklamada bulunan Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar, “PKK/KCK ve diğer terörist unsurları etkisiz hâle getirerek Irak kuzeyinden halkımıza, üs bölgelerimize yönelik terör saldırılarını bertaraf etmek ve hudut güvenliğimizi sağlamak amacıyla uluslararası hukuktan doğan meşru müdafaa haklarımız doğrultusunda Metina ve Avaşin-Basyan bölgelerinde bulunan terörist hedeflerine 23 Nisan saat 17.40’tan itibaren eş zamanlı olarak Pençe-Şimşek ve Pençe-Yıldırım Operasyonları başlatılmıştır” dedi. Ayrıca Akar, TSK’nın 84 milyon vatandaşın güvenliği için başta FETÖ, PKK/YPG ve IŞİD gibi terör örgütleri olmak üzere her türlü tehdit ve tehlikeye karşı azim ve kararlılıkla mücadelesini sürdürdüğünün altını çizerek²⁵ operasyonlar kapsamında teröristlerin barınak, sığınak ve mağaralarından oluşan 400’e yakın hedefin kara ateş destek vasıtası ile 60’tan fazla hedefin de hava kuvvetleri unsurları tarafından etki altına alındığını aktardı.²⁶ Bununla birlikte, Metina ve Avaşin-Basyan bölgelerinde icra edilen operasyonların planlandığı gibi devam ettiği belirtilerek her iki operasyon bölgesinde terör örgütü PKK’ya ait tuzaklanmış EYP’ler ile silah ve mühimmatın ele geçirildiği kaydedildi.²⁷

Irak ordusu tarafından 23 Nisan Cuma sabahına karşı Bağdat Havaalanı’nın yakınında bulunan bir askerî üsse roketli saldırı gerçekleştirildiği açıklandı. ABD güçlerinin de bulunduğu askerî üssün yakınına en az üç roket isabet ederken ölü ya da yaralı kaydedilmedi. Henüz saldırıyı herhangi bir grup üstlenmedi.²⁸

Irak Güvenlik Medya Ağı, Irak’ın farklı bölgelerinde düzenlenen operasyonda bir grup EYP ve patlayıcı maddelerin ele geçirildiğini duyurdu. Açıklamada, Anbar Ortak Operasyonlar Komutanlığının Asriya bölgesine düzenlediği operasyonda 11 EYP’nin yanı sıra 11 tank topu ile 3 füze fırlatıcısının ele geçirildiği kaydedildi.²⁹

Irak’ın Babil vilayetinde, Uluslararası Koalisyon güçlerine ait konvoya saldırı düzenlendiği aktarıldı. Güvenlik kaynaklarından edinilen bilgiye göre, Uluslararası Koalisyon’a ait konvoy Babil’de saldırıya uğradı. Saldırının yola döşenmiş bombanın patlatılması sonucu gerçekleştirildiği kaydedildi. Saldırı sonucu Uluslararası Koalisyon için çalışan Iraklı bir görevlinin hayatını kaybettiği bildirildi.³⁰

• Ekonomi

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazımi yaptığı açıklamada, büyük bir yatırım projesini hayata geçirmeyi planladıklarını duyurdu. Ulusal Yatırım Derneğine gerçekleştirdiği ziyaret kapsamında açıklama yapan Kazımi, “Yatırım Derneği ülkenin kalkınmasında önemli bir rol oynadı,

25 <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/milli-savunma-bakani-akar-metina-ve-avasin-basyanda-400e-yakin-hedef-karadan-60tan-fazla-hedef-ise-havadan-vuruldu/2219327>

26 <https://twitter.com/tcsavunma/status/1385983671069511682>

27 <https://twitter.com/tcsavunma/status/1386300654856122373>

28 <https://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/23042021>

29 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1689030157950851>

30 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1690551211132079>

altyapıyı olumsuz etkileyen hatalı çalışmalar var. Yeni bir strateji ile bu hatalar düzeltilmeli” sözlerini paylaştı. Kazımı, “Yerli ve yabancı şirketlerin katılacağı büyük bir yatırım projesini hayata geçirmeyi planlıyoruz. Projenin büyüklüğünden dolayı Yatırım Derneği ve diğer yetkili kurumların katılmasını istiyoruz” dedi.³¹

Çin Petrol ve Kimya Şirketi'nin (Sinopec) Irak'ın Diyala vilayetine bağlı Mansuriye gaz sahasını geliştirmek için yapılan ihaleyi kazandığı bildirildi.³² Bu doğrultuda, İran-İrak sınırının yakınında bulunan gaz sahasında elektrik üretiminde kullanılmak üzere günde 300 milyon standart fit küp üretilebileceği öngörülmektedir. Aynı gaz sahasındaki kalkınma projelerinin 2010 yılında Türkiye petrolünün en büyük ortak olduğu bir konsorsiyum tarafından üstlenildiği ve 2014 yılında güvenlik endişeleri nedeniyle durdurulduğu bilinmektedir.

• Sağlık ve Sosyal Hayat

İrak Sağlık Bakanı Hasan el-Temimi'nin yeni tip koronavirüs (Covid-19) salgını ile mücadele kapsamında geçen hafta alınan önlemler hakkında açıklamalarda bulunduğu kaydedildi. Temimi'nin “Ramazan ayında sokağa çıkma yasağı kararında veya önlemlere ilişkin değişiklik yapılması zor” diyerek Covid-19 önlemlerinin aynı şekilde devam edeceğini ve tedbirlerin azaltılmayacağını vurguladığı belirtildi.³³ Bununla birlikte başka bir açıklamada ise Temimi'nin nisan ayı içerisinde Covid-19 aşısının yeni partisinin Irak'a ulaşacağını belirttiği aktarıldı. Ayrıca Temimi'nin bu hafta içerisinde 200 bin doz Sinopharm aşısının merkezlere dağıtıldığını ifade ederek şimdiye kadar 215 bin vatandaşa aşı yapıldığını vurguladığı kaydedildi.³⁴ Ayrıca Covid-19'a yakalanan ve geçen haftadan beri tedavi altında olan Kanun Devleti Grup Başkan Vekili Adnan Hadi el-Esedi'nin hayatını kaybettiği bildirildi.³⁵

İngiltere'nin Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) misyonu kapsamında Irak'ın Covid-19 salgını ile mücadelesini desteklemek için dört milyon pound mali yardımda bulunduğu aktarıldı.³⁶

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan ile bir görüşme gerçekleştirdi. Türkiye'nin her zaman tüm dünyadaki Türkmenlerin yanında yer aldığını belirten Çavuşoğlu, Iraklı Türkmenlerin, Suriyeli Türkmenlerin ve tüm dünyadaki Türkmenlerin yanında olduklarını söyledi. Türkiye olarak Irak'ın istikrarına ve huzuruna önem verdiklerini dile getiren Çavuşoğlu, istikrar ve huzura Irak Türkmenlerinin katkısının

31 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1690540297799837>

32 <https://www.iraq-businessnews.com/2021/04/21/chinese-company-to-develop-iraqs-mansuriyah-gas-field/>

33 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1690813414439192>

34 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1688345034686030>

35 <https://www.shafaq.com/en/Iraq-News/MP-Adnan-Al-Asadi-passes-away-for-COVID-19>

36 <https://www.iraq-businessnews.com/2021/04/21/uks-4m-support-for-iraqs-fight-against-covid-19/>

büyük olduğunu vurguladı. Türkiye’de IŞİD teröründen kaçan ve hâlen dönmeyenler arasında Yezidiler, Keldaniler gibi farklı dinî ve etnik gruba ait Iraklı vatandaşlarının olduğunu vurgulayan Çavuşoğlu, geçmişte de Türkiye’nin kimyasal silahlardan kaçan Kürt vatandaşlara da ev sahipliği yaptığını, Iraklı Kürtlere de aynı şekilde yaklaştıklarını vurguladı.

En kritik dönemlerde Irak’ın birlik ve bütünlüğünü savunduklarını dile getiren Hasan Turan ise dillerine ve tarihlerine sadık bir toplum olduklarını söyledi. Türkmenlerin Irak’ta olmasının Irak için bir avantaj olduğunu vurgulayan Turan şunları söyledi: “Biz bir barış köprüsü olarak, Türkiye ve bütün Türk cumhuriyetleriyle ilişkimizi çok daha iyi bir seviyeye getirebiliriz. Biz Türkiye’den memnunuz, Türkiye bizden yardımlarını hiçbir zaman esirgemedi. Türkiye hiçbir ayrımcılık yapmadan Şii’sinin, Sünni’sinin, Kürdü’nün, Ezidi’nin, Hristiyan’ın yanında oldu. Allah bu devleti baki etsin. Irak-Türkiye ilişkilerinin en üst seviyede görmek temennimizdir.”³⁷

Türkmeneli Partisi Başkanı Riyaz Sarkahya, partisinin Kerkük’teki genel merkezinde Ata Partisi Kerkük Sorumlusu Ammar Kahya ile bir görüşme gerçekleştirdi. Yapılan görüşmede Irak siyasetindeki son gelişmeler ile gelecek parlamento seçimleri ele alınarak Türkmen halkının seçimlere katılımının önemine vurgu yapıldı. Aynı görüşmeye Türkmeneli Partisi Musul Sorumlusu Riyaz Muhsin de katıldı. Muhsin, Musul’daki faaliyetleri hakkında konuşarak gelecek seçimlere yönelik bölgedeki son hazırlıklara değindi.³⁸

ITC Kerkük Milletvekili Erşat Salihi, Kerkük’ün Musalla semtindeki bir iftar yemeğinde yaptığı konuşmada Irak ve Türkmen siyasetinin güncel meselelerine yönelik açıklamalarda bulundu. Salihi, tarihte Türkmenlerin başarı kazanmaya başladığı yıllarda Türkmen liderlerin ve genç kadrolarının hedef alındığını vurgulayarak bu yolla Türkmen siyasetinin ve Türkmen milletinin etkisizleştirildiğini dile getirdi. Ata Hayrullah gibi Türkmen liderlerin şehit edilmesinden ders çıkarılması gerektiğini vurgulayan Salihi, Türkmenlerin bölünmeden birlik içinde hareket etmesi gerektiğini savundu.

ITC içerisindeki görev değişimine de değinen Salihi, değişimin zamanlamasına dair tartışmalarının yanı sıra kendisinin görevi bırakmasını PKK’lıların sevinçle karşıladığını ancak şahsının Türkmen siyasetine hizmet etmekten asla geri durmayacağını ifade etti.³⁹

Türkmen İrade Partisi Başkanı Jale Neftçi, 2005 yılına kadar birçok Türkmen siyasi partisinin ITC çatısı altında faaliyet gösterdiğini belirterek bu tarihten sonra bazı Türkmen siyasi partilerinin bağımsız projelerinin olması nedeniyle ITC’den bağımsız siyasi faaliyet gösterdiğini açıkladı. Neftçi, Türkmen siyasi partilerinin ITC’den bağımsız hareket etmelerine rağmen Türkmen hareketinin genel prensipleri çerçevesinde ITC ile birlikte ortak hedefler için faaliyet gösterdiklerini söyledi. Neftçi, 2004 ile 2010 yılları arasında ITC’den Kerkük İl Meclisinde üyelik yaptığını; 2010 yılında ise Irak Parlamentosunda milletvekilliğini kazanmasının şahsı

37 <https://twitter.com/hasanturank/status/1385029052201852929?s=20>

38 <https://www.facebook.com/523275694710473/posts/1347231332314901/>

39 <https://www.facebook.com/arshedalsalihi/videos/277725943998381/>

için gurur kaynağı olduğunu ifade etti. Neftçi, hâlihazırda Türkmen İrade Partisi ile ITC'nin siyasi hedeflerinin aynı olduğunu aktardı.⁴⁰

ITC'nin kuruluşunun 26. Yıl dönümü nedeniyle Kerkük'te bir program düzenlendi. Programa çok sayıda siyasi parti yetkilisi, sivil toplum örgütü mensupları ve bazı güvenlik yetkilileri katılırken, ITC Başkanı Hasan Turan programda yaptığı konuşmada ITC'nin bundan sonraki süreçte de prensiplerinden vazgeçmeyeceğini bildirdi. ITC'nin iki prensip üzerine inşa edildiğini ifade eden Turan, bunlardan birinin Türkmenlerin meşru haklarını savunmak; ikinci prensibin ise herkese kucak açarak bir 'çatı' görevi görmek olduğunu vurguladı. Bu kapsamda birlik çağrısı yapan Turan, tüm Türkmenler ortak hareket ettikleri takdirde zorlukların altından kalkabileceklerini savundu.⁴¹

• Güvenlik

Irak Ortak Operasyonlar Komutanı Yardımcısı Abdülemir Kamil Şameri başkanlığında üst düzey bir heyet Tuzhurmatu ilçesindeki Kontrol Karargâhı Komutanlığını ziyaret etti. Kamil Şameri'ye ziyaretinde Kerkük Ortak Operasyonlar Komutanı Ali Casim Ferci ve Federal Polis Komutanı Salih el-Amiri eşlik etti. Kamil Sameri ordu güçleri, acil müdahale ekipleri, Haşdi Şaabi'ye bağlı gruplar ile Tuzhurmatu ilçesindeki Kontrol Karargâhı Komutanlığında güvenlik toplantısı düzenledi. Toplantıda Tuzhurmatu'daki güvenlik durumu ve güvenlik planlamalarında yapılacak bazı değişiklikler ele alındı. Öte yandan Şameri Kerkük'ü de ziyaret ederek bölgedeki güvenlik yetkilileri bazı temaslarda bulundu. Kerkük'ün giriş ve çıkışındaki güvenlik kontrol noktalarını da denetleyen Şameri, yaptığı açıklamada Kerkük'ün güvenliğinin ve istikrarının korunmasının önemine değindi. Şameri ardından IŞİD militanlarının bölgede saldırılarını sıklaştırdığı Dibis ilçesi, Altunköprü kasabası ve Bay Hasan ile Sergeren bölgelerini de ziyaret etti.⁴²

Kerkük Polis Müdürü Kava Garip Abdurrahman, Kerkük'teki güvenlik durumuna zarar verebilecek herhangi bir eyleme müdahale etmek üzere yeni bir gücün teşkil edileceğini açıkladı. Kentteki güvenlik istikrarını sağlayabilmek için tüm çabaları seferber edeceklerini bildiren Abdurrahman, bu sebeple Kerkük'e zarar verebilecek herhangi bir tehdide karşı daha hızlı yanıt verebilmek amacıyla Kerkük Polis Müdürlüğü içerisinde yeni bir gücün oluşturulacağını açıkladı.⁴³

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Kerkük Kriz Masası tarafından yapılan açıklamada, koronavirüs tedbirleri kapsamında Kerkük'te uygulanan sokağa çıkma yasağının 20 Nisan'dan itibaren cuma ve cumartesi günleri

40 https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=899723304148965&id=100023339104777

41 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1692862104234323>

42 <http://www.turkmenelihat.net/turkmeneli/item/21790-ortak-operasyonlar-komutani-yardimcisi-el-semmeriden-tuzhurmatu-ve-kerkuk-e-ziyaret.html>

43 https://www.pukmedia.com/AR_Direje.aspx?Jimare=157328

hariç saat 22.00'da başlayacağı belirtildi. Kerkük esnafı, geçtiğimiz haftalarda yasağın geç saatlerde başlaması için protesto gösterileri düzenlemişti. Vatandaşları maske kullanımı konusunda uyaran Kriz Masası ise kentte vakaların artış göstermesi durumunda daha sert önlemler alınabileceğini vurguladı.⁴⁴

ITC Erbil İl Başkanlığında, bölgedeki ihtiyaç sahiplerine yönelik gıda kolisi dağıtımı yapıldı. Yardıma ilişkin basına açıklama yapan Irak Kürdistan Bölgesi Yönetimi (IKBY) Etnik ve Dinî Oluşumlardan Sorumlu Bölge Bakanı Aydın Maruf, yapılan yardımların Türk Ocakları ve Türk Kızılay koordinatörlüğünde gerçekleştiğini, ramazan ayı boyunca herhangi bir etnik veya mezhep ayrımı yapılmadan bu yardımların devam edeceğini bildirdi.⁴⁵

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, Erbil'de görev süresi sona eren Türkiye'nin Bağdat Büyükelçisi Fatih Yıldız ile bir araya geldi. IKBY Başkanlığından yapılan açıklamaya göre, görüşmeye Türkiye'nin Erbil Başkonsolosu Hakan Karaçay da eşlik etti. Neçirvan Barzani, görev süresi dolan Yıldız'a ülkesi ile Irak arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi konusundaki çabalarından ötürü teşekkür ederek yeni görevinde başarılar diledi. Büyükelçi Yıldız da görev süresi boyunca Iraklı taraflarca sağlanan destek ve iş birliği nedeniyle teşekkürlerini sunarak Türkiye ile Irak ve IKBY arasındaki ilişkilerin karşılıklı saygı, ortak çıkarlar ve iyi komşuluk ilişkileri temelinde her alanda ilerlemesini arzuladıklarını söyledi. Görüşmelerde bölgedeki durum, Erbil ile Bağdat arasında imzalanan Sincar Anlaşması'nın uygulanması ele alındı.⁴⁶ Ayrıca Büyükelçi Yıldız'ın IKBY temasları kapsamında IKBY Başbakanı Mesrur Barzani ve KDP lideri Mesud Barzani ile de birer görüşme gerçekleştirdiği öğrenildi.

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani'nin BM Genel Sekreteri Antonio Guterres ve BMGK üyesi ülkelere 4 maddelik bir mektup gönderdiği kaydedildi. Barzani, tartışmalı bölgeler hakkındaki Irak Anayasası'nın 140. maddesinin uygulanması ve Erbil ile Bağdat arasındaki diğer sorunların çözümü noktasında BM'nin rol almasını istedi. Erbil ile Bağdat arasındaki sorunların çözümü için BM Genel Sekreteri'nin Irak Özel Temsilcisi'ne daha çok yetki verilmesini öneren Barzani, petrol ve gelir dağılımıyla ilgili sorunların çözüme kavuşması gerektiğine vurgu yaptı. Irak hükümetinin Birleşmiş Milletler'in ülkedeki seçimlerde etkin bir şekilde rol oynamaya talebini desteklediğini kaydeden Barzani, seçimlerde hile olmamasından emin olmak için Birleşmiş Milletler'in yardımına ihtiyaç duyulduğunu ifade etti. IŞİD nedeniyle IKBY'deki yerinden edilmiş kişilerin daha sıkı desteklenmesini arzuladığını belirten Barzani, sığınmacı

44 <http://www.turkmenelihat.com/turkmeneli/item/21789-kerkuk-te-sokaga-cikma-yasagi-artik-saat-22-00-de-baslayacak.html>

45 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1692072824313251>

46 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/180420216>

kamplarında kalan kişilerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi için insani yardımların artırılması çağrısında bulundu.⁴⁷

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, Erbil’de ABD’nin Suriye Özel Temsilci Yardımcısı David Brownstein’i kabul etti. Brownstein, Barzani’nin yanı sıra IKBY Başbakanı Mesrur Barzani, KDP lideri Mesud Barzani ve KYB Eş Başkanı Bafel Talabani ile de ayrı görüşmeler gerçekleştirdi. ABD’nin Erbil Başkonsolosu Rob Waller’ın da hazır bulunduğu görüşmede Suriye’de yaşanan gelişmeler, ABD önderliğindeki IŞİD karşıtı Uluslararası Koalisyon’un görevleri, Suriye’nin kuzeyindeki durum ve Kürt taraflar arasındaki diyalog konuları ele alındı. IKBY’den yapılan açıklamaya göre, Barzani, Suriye krizinin ne bir gecede ve ne de askerî yöntemlerle çözülebileceğine dikkat çekerek çözümün siyasi yollarla ve diyalogla mümkün olabileceğini belirtti. Koalisyonun Suriye’deki görevlerine değinen Barzani, IŞİD’in Suriye’de doğrudan tehdit olmaya devam ettiğini ve bu nedenle IKBY’nin terörle mücadelede ABD ve Uluslararası Koalisyon’a destek olmaya devam edeceğini söyledi.⁴⁸

• Güvenlik

IKBY Güvenlik Ajansı, 20 Nisan’da Süleymaniye merkezli Germiyan, Çemçemal, Seyid Sadık ve Pişder ilçelerinde düzenlenen operasyonlarda terör örgütü IŞİD mensubu ve eylem hazırlığındaki 22 teröristin yakalandığını açıkladı. Ajanstan yapılan açıklamada, yakalananlar arasında sahte kimlikle IKBY’ye geçiş yapan IŞİD’in sözde Felluce Valisi Ebu Ali Cumeyli adlı teröristin de bulunduğu belirtildi. Yakalanan IŞİD militanlarının yargı önüne çıkarılacağı kaydedilen açıklamada, terör örgütü IŞİD’in bölgede örgütlenme çabası içinde olduğu ifade edildi.⁴⁹

• Ekonomi

Dana Gas şirketi, IKBY’deki doğal gaz üretimini %9 arttırdıklarını duyurdu. Dana Gas Genel Müdürü Patrick Allman Ward, 2021 yılında IKBY’de üretilen doğal gaz ve diğer kalemlerin satışından 151 milyon dolar gelir elde ettiklerini açıkladı. Ward, “IKBY’deki doğal gaz üretimini geçen yıla göre %9 artırdık. Erbil yönetimi 2021 yılı içerisinde doğal gaz üretimine yaptığımız yatırımlardan payımıza düşen 53 milyon dolar ödemeyi yaptı. Payımıza düşen ödemeler aksatılmadan yapılıyor” dedi. Bölge’de planları kapsamında ürettikleri doğal gazı artırmayı umut ettiklerini belirten Ward, “IKBY’de doğal gaz üretimi 2020 yılının son çeyreğinde büyük bir artış kaydetti. Kormor doğal gaz sahasında yatırımların artırılmasının ardından bu yılın ilk çeyreğinde %12 artış sağlandı ve günlük 439 milyon metreküp doğal gaz üretildi. Geçen yılın aynı döneminde günlük 391 milyon metreküp doğal gaz üretiliyordu” dedi. Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) merkezli Dana Gas Petrol Şirketi ile IKBY arasında 2017 yılında doğal gaz üretimlerinin artırılması için yeni bir anlaşma imzalanmıştı.⁵⁰

47 <https://www.basnews.com/tr/babat/683300>

48 <https://esta.krd/58618/>

49 <https://esta.krd/59196/>

50 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=8230

18 Nisan Pazar günü Irak 2021 Bütçe Yasası Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi.⁵¹ Mahkeme kararıyla yürütme iptal edilmediği takdirde 2021 bütçesinde IKBY’nin payının 11 trilyon 482 milyar Irak dinarı olacağı belirtilmektedir.⁵² Öte yandan Irak Parlamentosu Maliye Komisyonu Üyesi Şirvan Mirza, Bağdat tarafından IKBY’nin bütçe payının nasıl gönderileceğine ve gönderme mekanizması üzerinde anlaşmak için Erbil’den Bağdat’a resmî bir heyetin gitmesi gerektiğini ifade etti.⁵³ Öte yandan IKBY Başbakanlığı bölgedeki kamu personellerinin nisan ayı maaşının %21 kesinti ile dağıtılacağını duyurarak IKBY’nin bütçe payı gönderilmediği takdirde memur maaşlarının önümüzdeki aylarda kesintiye uğrayabileceğini açıkladı.⁵⁴

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY’de tespit edilen toplam yeni tip koronavirüs vaka sayısı 145 bin 188’e yükselirken, virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısı 3 bin 944’tür. Virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısının ise 122 bin 35’e ulaştığı kaydedildi.⁵⁵

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

Suudi Arabistan, İnas el-Şehvan’ı İsveç ve İzlanda Büyükelçisi olarak atadı. İnas el-Şehvan, böylece Suudi Arabistan’ın üçüncü kadın büyükelçisi oldu.⁵⁶

Suudi hükûmeti, Mescid-i Nebevi’de Özel Güvenlik Kuvvetleri’nden 99 kadın personeli görevlendirdi. Kadın personellerin varlığının kadın ziyaretçiler için önemli olduğu ve pandemi tedbirlerini de iyi şekilde uyguladıkları belirtildi.⁵⁷

Financial Times’in yayımladığı rapora göre Suudi Arabistan’ın ve İran’ın ilişkileri onarmak adına Irak’ta görüştüğü iddia edildi. 9 Nisan’da Bağdat’ta görüşen iki heyetin Husilerin Suudi Arabistan’a yaptığı saldırıları da görüştüğü iddia edilenler arasındadır. Suudi heyetinin başında İstihbarat Şefi Halid bin Ali el-Humeydan’ın olduğu belirtildi.⁵⁸ İran, görüşme iddialarının ardından Körfez ülkeleri ile arasında Irak’ın ara buluculuğunu hoş karşılayacaklarını açıkladı.⁵⁹ Suudi üst düzey bir yetkili ise iki ülke arasında Bağdat’ta herhangi bir görüşme gerçekleşmediğini açıkladı.⁶⁰

51 <https://www.kurdistan24.net/ckb/story/204159-تانه-لم-ياسای-بودجه-دهدریت>

52 https://hawlati.co/page_detail.php?smart-id=18666

53 <https://mewdamedia.com/articles/15495>

54 <https://nasnews.com/kurd/view.php?cat=26672>

55 <https://nasnews.com/kurd/view.php?cat=26820>

56 <https://gulfnnews.com/world/gulf/saudi/saudi-arabia-appoints-female-ambassador-to-sweden-and-iceland-1.78713137>

57 <https://gulfnnews.com/world/gulf/saudi/saudi-arabia-99-female-security-personnel-deployed-at-prophets-mosque-1.78712143>

58 <https://www.aljazeera.com/news/2021/4/18/saudi-iranian-officials-held-talks-to-patch-up-relations-report>

59 <https://www.middleeastmonitor.com/20210420-ambassador-iran-welcomes-iraqi-mediation-with-gulf-states/>

60 <https://www.middleeastmonitor.com/20210419-senior-saudi-official-denies-holding-secret-talks-with-iran/>

Suudi Arabistan, gerginliği daha fazla arttırmamak adına Viyana'da süregelen müzakerelere katılması için tekrar İran'a çağrıda bulundu. Suudi Arabistan hükûmeti, İran'ın nükleer silah sahibi olmasını engellemek adına uluslararası toplumdan daha kapsamlı ve güçlü bir nükleer anlaşma yapılmasını talep ettiklerini belirtti.⁶¹

Suudi Arabistan, Lübnan'dan meyve ve sebze ithalatının yasaklandığını açıkladı. Karar, iki ülke arasında uyuşturucu kaçakçılığı girişiminin ortaya çıkmasının ardından alındı.⁶²

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

Abu Dabi Velihaht Prensi Muhammed bin Zayid Mısır'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaret kapsamında Mısır Cumhurbaşkanı Abdülfettah Sisi ile bir toplantı yaptı. Toplantıda iki ülke arasındaki ilişkilerin yanı sıra bölgesel meselelerde sergilenecek ortak tutum üzerine görüşüldü. Bunun yanında koronavirüs salgını ile mücadelede de iki ülke arasındaki iş birliği yollarının görüşüldüğü ifade edildi. İki lider ülkelerinin birbirlerine olan desteğinin önemini vurguladı.⁶³

Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile BAE'li mevkidaşı Abdullah bin Zayid arasında bir telefon görüşmesi gerçekleştiği bildirildi. İki bakan, ramazan ayı dolayısıyla birbirlerine iyi dileklerini ilettiler.⁶⁴

Pakistan Dışişleri Bakanı Mahmud Kureysi BAE'ye bir ziyaret gerçekleştirdi. Mevkidaşı Abdullah bin Zayid ile bir toplantı yaptı. Toplantı sonrasında yapılan açıklamaya göre BAE 2019 yılında Pakistan'a sağladığı 2 milyar dolarlık faizsiz kredinin nisan ayında dolacak vadesini uzattı.⁶⁵

Abu Dabi Yatırım Ofisi (Abu Dhabi Investment Office – ADIO) bir okul inşası ve 20 yıllık bakımı ile ülkedeki 140.000 sokak lambasının değiştirilmesi için yapılacak iki kamu ihalesine teklif vermeleri için İsraili firmalara çağrıda bulundu. Çağrı İsraili Rafael İleri Savunma Sistemleri ile BAE'li Grup 42 firmalarının yapay zekâ alanında ortak çalışma yapmak üzere anlaşma imzalanmasının ardından geldi.⁶⁶

• Katar

Türkiye Savunma Sanayii Başkanı İsmail Demir Katar'a bir ziyaret gerçekleştirdi. Burada Katar Genelkurmay Başkanı Ganim bin Şahin el-Ganim ile bir toplantı yapıldı. Görüşmede

61 <https://gulfnnews.com/world/gulf/saudi/saudi-arabia-renews-calls-for-iran-to-engage-in-talks-avoid-escalation-1.78647861>

62 <https://gulfnnews.com/world/gulf/saudi/saudi-arabia-bans-lebanese-fruits-and-vegetables-over-drug-smuggling-concerns-1.78715168>

63 <http://wam.ae/en/details/1395302929493>

64 <https://www.aa.com.tr/en/turkey/foreign-ministers-of-turkey-uae-speak-over-phone/2217652>

65 <https://www.aljazeera.com/news/2021/4/20/pakistan-fm-raises-visa-restrictions-issue-with-top-uae-officials>

66 <https://www.haaretz.com/israel-news/business/.premium-abu-dhabi-invites-israeli-bids-for-contracts-1.9727148>

Katar Silahlı Kuvvetleri ile Türk Savunma Sanayii arasında iş birliğini güçlendirme imkanları ele alındı.⁶⁷

Katar Dışişleri Bakanı Muhammed bin Abdurrahman Al Sani beraberindeki heyetle Lübnan'a bir ziyarette bulundu. Geçici Hükûmet Başbakanı Hasan Diab ile bir araya gelen Katar Dışişleri Bakanı, ülkesinin Lübnan'a desteğini yineledi. İkili arasında yapılan görüşmede ikili ilişkilerin geliştirilmesinin yanı sıra Lübnan'ın yaşadığı ekonomik kriz ele alındı.⁶⁸

İranlı Dışişleri Bakanı Cevad Zarif'in pazar günü Katar'a bir ziyaret gerçekleştireceği bildirildi. İran Dışişleri Bakanlığında yapılan açıklamada Zarif'in üst düzey Katarlı yetkililerle bir araya gelerek ikili ilişkiler ve bölgesel gelişmeleri görüşeceği ifade edildi. Görüşmenin Viyana'da devam eden nükleer anlaşma müzakereleri sırasında gerçekleşecek olması önemli. Katar daha önce ABD ile İran arasında ara buluculuk teklifinde bulunmuştu.⁶⁹

Katar'ın Hindistan'daki vize merkezinin Körfez ülkesinde çalışmak isteyenler için işçi vizesi başvurusu almaya başlayacağı duyuruldu.⁷⁰

• Yemen

ABD Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komitesinde konuşan ABD'nin Yemen Özel Temsilcisi Tim Lenderking İran'ın Husilere sağladığı desteğin önemli ve ölümcül olduğunu ifade etti. İran'ın Yemen'deki Husi milisleri eğiterek ve teknoloji transferi yaparak bu desteği sağladığını belirtti. Lenderking ayrıca Husi milisler ile Yemen hükûmeti güçleri arasında Marib'te yoğunlaşan savaşın ülkede barışı sağlama çabalarının önündeki en büyük engellerden biri olduğunu ifade etti.⁷¹

Taraflar arasında Marib'te yoğunlaşan çatışmalar esnasında üst düzey 4 Husi komutanın öldürüldüğü bildirildi. Öte yandan Husilerin Suudi Arabistan topraklarını hedef alan saldırıları da devam etmektedir. Husilerin askerî sözcüsü Yahya Saree, Kral Halid Havaüssü'nü hedef alan saldırılar düzenlediklerini açıkladı.⁷² Suudi Arabistan önderliğindeki Arap Koalisyonu Güçleri ise Husi milisler tarafından insansız hava araçlarıyla düzenlenen ve Abha Uluslararası Havalimanı'nı hedef alan saldırının önlendiğini duyurdu.⁷³

Son olarak Arap Koalisyonu'ndan bir heyetin BAE destekli Güney Geçiş Konseyi (GGK)'nin kontrolünde bulunan Sokotra adasına intikal ettiği edildi. İddia Yemen'in eski Balıkçılık Bakanı Fehd Kefayin tarafından dile getirildi. Bir süredir GGK güçlerinin kontrolü altında olan

67 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/turkiye-katar-savunma-is-birligi-gucleniyor/2216586>

68 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/lebanon-pm-talks-economic-crisis-with-qatari-officials/2213454>

69 <https://www.dohaneews.co/irans-fm-to-visit-qatar-iraq-on-sunday/>

70 <https://www.dohaneews.co/qatars-india-visa-centres-to-open-for-domestic-workers/>

71 <https://www.aljazeera.com/news/2021/4/21/iran-giving-houthis-significant-and-lethal-support-us-envoy>

72 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/houthis-claim-they-targeted-saudi-airbase-with-drone/2218755>

73 <https://www.aljazeera.com/news/2021/4/20/saudi-led-coalition-says-it-intercepts-houthi-drone>

Sokotra'daki durumun eskiye döndürülmesi için görüşmelerin yapılacağı belirtildi. Heyete Koalisyon Sözcüsü Türki El Maliki'nin başkanlık ettiği ifade edildi.⁷⁴

• Kuveyt

Kuveyt Parlamentosundaki bazı milletvekilleri, yabancıların ülkede danışman olarak çalışmasını yasaklamak için bir tasarı sundu. Milletvekilleri, Körfez ülkelerinin iş gücünü millîleştirme politikaları sürerken buna izin verilmemesi gerektiğini belirttiler. Yabancı danışmanların yerine Kuveytli akademisyenlere ve profesörlere bu işin verilebileceği belirtildi. Milletvekilleri, yabancıların danışman olarak işe alınması bir ihtiyaç hâline gelirse kısıtlamanın olması ve o yeterlilikte bir Kuveyt vatandaşı olmaması gerektiğini belirttiler.⁷⁵

• Umman

Cezayir'in Umman Büyükelçisi Muhammed Yarqi, Umman ve Cezayir görüşlerinin benzer olduğundan, başka devletlerin iç işlerine müdahale etmediklerini belirtti ancak ekonomi alanında iki ülke arasındaki ilişkilerin yeterli düzeyde olmadığına değindi. İki ülkenin de çeşitli alanlarda ticareti arttırmak istediği belirtildi. Muhammed Yarqi, Arapların sorunların da iki tarafında duruşunun aynı olduğunu, siyasi çözümü savunduklarını ve Suriye krizinde de çözüm için uğraştıklarını, görüşmelere katıldıklarını ve büyükelçiliklerini Şam'da tutmaya devam ettiklerini söylemiştir. Yarqi, Cezayirli yatırımcıları Umman'a özellikle tarım, turizm ve sanayi alanında yatırım yapmaya davet etti.⁷⁶

• Bahreyn

Bahreyn ve İsrail'in ilişkileri normalleştirmek üzere anlaşma imzalamasından sonra karşılıklı adımlar atılmaya başlanmıştır. Bu anlamda Bahreyn havayolu şirketi Gulf Air'ın haziran ayından itibaren İsrail-Bahreyn arasında doğrudan uçuşlara başlayacağı duyuruldu. 3 Haziran'da başlaması beklenen uçuşlar için bilet satışına başlandı.⁷⁷

İsrail Dışişleri Bakanı Gabi Eşkenazi ile Bahreyn Dışişleri Bakanı Abdullatif bin Raşid El Zayani bir telefon görüşmesi yaptı. İkili ilişkiler ile koronavirüs salgını ile mücadelede iş birliği konuları ele alındı.⁷⁸ Görüşme sonrasında İsrail ile Bahreyn arasında Covid-19 aşısının karşılıklı tanınmasına yönelik bir anlaşma imzalandığı açıklandı. Bu anlaşmayla aşı olan kişilerin iki ülke arasındaki seyahat kısıtlamalarından muaf olacağı açıklandı.⁷⁹

74 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/yemenli-eski-bakan-arap-koalisyonu-heyetinin-ayrilikli-guclerin-kontrolundeki-sokotraya-gittigini-acikladi-/2217734>

75 <https://gulfnews.com/world/gulf/kuwait/kuwaiti-mps-look-for-ban-on-foreign-advisers-1.78656156>

76 <https://gulfnews.com/world/gulf/oman/ambassador-wants-oman-algeria-economic-exchange-to-improve-1.78735060>

77 <https://www.middleeastmonitor.com/20210419-bahrain-gulf-air-to-start-flights-to-israel-in-june/>

78 <https://www.mofa.gov.bh/Default.aspx?tabid=7824&language=en-US&ItemId=15871>

79 <https://www.mofa.gov.bh/Default.aspx?tabid=7824&language=en-US&ItemId=15909>

Dışişleri Bakanlığı Suudi Arabistan'ın Lübnan'dan tarım ürünleri ithalatına yönelik ambargo kararını destekleyen bir açıklama yayımladı. Suudi Arabistan bu ürünlerin ülkeye uyuşturucu madde sokulmakta kullanılması gerekçesiyle bu kararı almıştı.⁸⁰

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır

Mısır Cumhurbaşkanı Abdülfettah Sisi ile Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, iki ülke arasında yaklaşık 5,5 yıl önce durdurulan uçak seferlerinin yeniden başlatılması konusunda anlaşmaya vardı. Mısır Cumhurbaşkanlığından yapılan açıklamaya göre, Sisi ile Putin telefonda görüştü. İki lider, görüşmede Libya ve Hedasi Barajı'na yönelik gelişmeleri, Süveyş Kanalı ekonomik bölgesi ve Dabaa nükleer santrali konularını ele aldı. 200'den fazla yolcu taşıyan Rus uçağının, 31 Ekim 2015'te Sina Yarımadası'nda düşmesinin ardından Mısır ile Rusya arasındaki seferler durdurulmuştu.⁸¹

Sudan, Etiyopya'nın Rönesans Barajı'nın planlanan ikinci dolunun güvenlik tehlikesi oluşturduğu sebebiyle konuyu Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine taşımaya üzerine Etiyopya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Dina Mufti, Sudan ve Mısır'ı Afrika Birliği çatısı altındaki arabuluculuk faaliyetlerini baltalamak ile suçladı.⁸²

Mısır Cumhurbaşkanı Abdülfettah Sisi, Kahire'de Abu Dabi Veliaht Prensi Muhammed bin Zayed El Nahyan'ı ağırladı. İkili bölgede Rönesans Barajı da dâhil olmak üzere siyasi, ekonomik, askerî ve güvenlik gibi konular üzerine görüştükleri açıklandı. İkili ayrıca iki ülke arasında ilişkilerin geliştirilmesi için istekli olduklarını belirttiler.⁸³

Mısır Dışişleri Bakanlığı, Doğu Kudüs'te İsraili radikal grupların Filistinlileri hedef aldığı saldırıyı kınadıklarını açıkladı. Açıklamada ayrıca İsraili yöneticileri uluslararası hukuka uyumlu şekilde sorumluluk almaları ve Filistinli sivillerin korunması için gerekli önlemlerin alınması konusunda çağrıda bulunuldu.⁸⁴

• Libya

Libya Dışişleri Bakanlığının sosyal medya hesabından yapılan yazılı açıklamada, Libya Dışişleri Bakanı Leyla el-Menguş'un İtalya temasları kapsamında kullandığı öne sürülen, dış güçlerin Libya'dan ayrılması hakkındaki ifadelerine ilişkin açıklama yapıldı. Açıklamada, bazı medya kuruluşlarının Dışişleri Bakanı Menguş'tan naklettiği ifadelerin tam olarak doğruyu

80 <https://www.bna.bh/en/BahrainbacksSaudiBanonLebaneseagriculturalproducts.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1-%2bDs9UgBqShknNuLRerHT%2bPI%3d>

81 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/sisi-ve-putin-iki-ulke-arasindaki-hava-trafigini-5-5-yil-sonra-yeniden-baslatma-konusunda-anlasti/2218203>

82 <https://www.aa.com.tr/en/africa/ethiopia-accuses-egypt-sudan-of-undermining-dam-talks/2215768>

83 <https://www.arabnews.com/node/1848206/middle-east>

84 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/egypt-condemns-recent-israeli-attacks-on-palestinians/2219305>

yansıtmadığı ifade edilerek Dışişleri Bakanlığının yürürlükte olan uluslararası anlaşmalara saygı duyduğu belirtildi. İtalyan Nova ajansının haberine göre Menguş komisyon toplantısında, “Türkiye ve diğer devletlerle diyalog başlattık. Niyetlerimizde kararlıyız. Biz bu ülkelerden iş birliği yapmalarını ve tüm yabancı güçleri Libya topraklarından çıkarmalarını talep ediyoruz. Bu ulusal egemenliğimiz için öncelikli bir konu. Bu hedefin bir günde gerçekleşmeyeceğini biliyoruz ama müzakerelerin sonucu olmalı” ifadelerini kullandığı dile getirildi.⁸⁵ Ayrıca Libya Devlet Yüksek Konseyi Başkanı Halid el-Mişri de konuya ilişkin olarak Türk devleti ile imzalanan her iki anlaşmaya ve de diğer ülkelerle herhangi bir alanda daha önce imzalanmış anlaşmalara bağlı olduğumuzu teyit ediyoruz şeklinde konuştu.⁸⁶

Libya'nın başkenti Trablus'u ziyaret eden Mısır Başbakanı Mustafa Medbuli, Libya Başbakanı Abdulhamid Dibeybe ile görüştü. Dibeybe, burada yaptığı konuşmada, Mısır'ın Birleşmiş Milletler (BM) öncülüğünde Libya'da yürütülen siyasi diyaloga desteğini ve ülkedeki krize kapsamlı bir çözüm bulmadaki rolünü takdir ettiklerini söyledi. İki ülke arasındaki ortaklığı güçlendirmek için Mısır ile çeşitli alanlarda anlaşmalar imzaladıklarını duyuran Libya Başbakanı, bu anlaşmaların elektrik, iletişim, altyapı, yatırım ve karşılıklı uçuşların yeniden başlamasını içerdiğini dile getirdi.⁸⁷ Ayrıca gerçekleştirilen ziyarete ilişkin Mebduli'nin Mısır Bakanlar Kuruluna yaptığı açıklamada Libya tarafının Mısırlı işçilerin Libya'ya dönüşü için acil önlemler alınmasını ve iki ülke arasındaki geçişlerin kolaylaştırılmasını istediğini belirtti.⁸⁸

Birleşmiş Milletler (BM), Avrupa Birliği (AB), Afrika Birliği ve Arap Ligi'nin katılımıyla sanal olarak düzenlenen Libya toplantısının ardından ortak bir bildiri yayımlandı. Libya'daki krize kapsayıcı ve kapsamlı bir çözüm bulunması yolunda kaydedilen önemli aşamadan memnuniyet duyulan bildiride, Libya Başkanlık Konseyi, Ulusal Birlik Hükûmeti ve diğer kurumlarla tam destek verildiği belirtildi.⁸⁹

• Fas

Fas Dışişleri Bakanlığı, Polisario Cephesi Başkanı İbrahim Gali'nin İspanya'ya Cezayir pasaportuyla girmesi ve bir hastanede ağırlanması üzerine duydukları rahatsızlığı açıkladı. Bazı haber kanalları ise yaptıkları haberde İspanya Büyükelçisi'nin Rabat'ın Dışişleri Bakanlığında dinlendiğini ve burada üst düzey bir diplomatın İspanya Büyükelçisi'ne Fas'ın iki ülke arasındaki ikili ortaklığı tehlikeye atabilecek sadakatsizlik hareketini onaylamadığını belirttiğini dile getirdi.⁹⁰

85 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-disisleri-bakanligi-yururlukteki-uluslararası-anlaşmalara-saygı-duyuyoruz-/2219345>

86 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-devlet-yukse-konseyi-baskani-misri-turk-devleti-ile-imzalanan-her-iki-anlaşmaya-bagliyiz/2218716>

87 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-ile-misir-arasında-elektrik-altyapı-ve-yatırım-gibi-alanlarda-bir-dizi-anlaşma-imzalandi/2215081>

88 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/misir-basbakani-mustafa-medbuli-misirli-iscilerin-libyaya-donusu-icin-komite-kuruldu/2216357>

89 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-ab-afrika-birligi-ve-arap-liginden-libyadaki-yabancı-paralı-askerlerin-cekilmesi-cagrisi-/2215337>

90 <https://northafricapost.com/49296-spanish-ambassador-summoned-to-moroccos-foreign-ministry-over-polisario-leader-hospitalization-in-logrono.html>

İsrail Bölgesel İşbirliği Bakanı Ofir Akunis, Fas'ın İsrail Büyükelçisi Abdel Rahim Al-Bayoud ile görüştüğü aktarıldı. İkilinin iki ülke arasındaki ilişkiler üzerine konuştuğu ve Akunis'in özellikle ataları Fas kökenli olan İsraili vatandaşların bu iş birliği ve beraberlikten çok mutlu olduklarını dile getirdi. İsraili Bakan imzalanan normalleşme anlaşması ile ticaret, ekonomi, turizm ve teknoloji gibi alanlarda çok fazla potansiyel sunduğunu dile getirdi.⁹¹

Fas'ın Kral 6. Muhammed'in talimatıyla Lübnan'a 8 askerî uçak ile 90 ton gıda yardımı yaptığı açıklandı. Yardım Lübnan'ın ricası üzerine yapıldı.⁹²

Fas ve İspanya Ulaştırma Bakanları, video konferans yolu aracılığıyla Cebeli Tarık Tüneli Projesi üzerine görüştükleri açıklandı. Proje daha önce gündemde olup iki ülke bu konu hakkında en son 2009 yılında görüşmüşlerdi.⁹³

• Tunus

Tunus'taki Nahda Hareketi, Cumhurbaşkanı Kays Said'in kendisini güvenlik güçlerinin de başkomutanı olarak tanımladığı sözlerini "anayasayı çiğnemek" şeklinde nitelerken, güvenlik güçlerini siyasi çekişmelere karıştırmanın demokrasiyi tehdit edeceği uyarısı yaptı. Açıklamada, "Tüm güvenlik ve emniyet birimlerinin önce İçişleri Bakanı ardından da Başbakan'a karşı sorumlu olduğu tabloda, Said'in kendisini güvenlik güçlerinin de başkomutanı olarak ilan etmesi anayasayı çiğnemektir" ifadeleri yer aldı.⁹⁴ Konuya ilişkin olarak ayrıca Said'in ulusal güvenlikle ilgili en yüksek askerî ve diplomatik görevlerin feshinin ve atamalarının sorumluluğu, başbakanla istişare ettikten sonra cumhurbaşkanının görevi" ifadesi üzerine Başbakan Meşişi, yerel bir radyoya yaptığı açıklamada Cumhurbaşkanı'nın son açıklamalarını "bağlam dışı" şeklinde değerlendirdi.⁹⁵

Tunus'un Birleşmiş Milletler Güvenlik Kurulu Temsilcisi, kurulun video konferans yolu ile düzenlenen açılış konuşmasında İsrail'in yayılcı ve işgalci politikasını devam ettirerek uluslararası hukuka aykırı şekilde toprak işgal ettiğini söyledi. Temsilci uluslararası toplumun İsrail'i BM kararlarıyla uyumlu bir şekilde hareket etmeye zorlaması çağrısında bulundu.⁹⁶

• Cezayir

Cezayir Dışişleri Bakanı Sabri Bukadum ve İçişleri Bakanı Kemal Beldjoud, Libya'ya bir ziyaret gerçekleştirerek burada Ulusal Mutabakat Hükûmeti Başbakanı Muhammed Menfi ile

91 <https://www.middleeastmonitor.com/20210421-israel-and-morocco-meet-to-boost-ties-and-cooperation/>

92 <https://www.aa.com.tr/en/africa/morocco-sends-90-tons-of-food-to-lebanon/2211768>

93 <https://northafricapost.com/49238-morocco-spain-discuss-revival-of-fixed-link-project-via-gibraltar-strait.html>

94 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunustaki-nahda-hareketi-cumhurbaskani-saidi-anayasayi-cignemekle-succladi/2214914>

95 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunusta-cumhurbaskani-ile-basbakan-arasindaki-gerginlik-devam-ediyor/2213070>

96 <https://www.middleeastmonitor.com/20210424-tunisia-un-envoy-urges-international-community-to-exert-pressure-on-israel/>

görüştü. Görüşmede iki ülke arasındaki dostane ilişkiler ele alınırken Bukadum Cezayir'in Libya'nın güvenliği ve istikrarına olan bağlılıklarını vurguladı. Bukadum ayrıca Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebun'un Menfi'yi Cezayir'e davet ettiğini dile getirdi.⁹⁷

Cezayir'deki Türk Büyükelçiliği yerel medyada çıkan muhalefet liderleri ile Türk yetkililer arasında görüşmeler gerçekleştiğini iddia eden haberlerin gerçekleri yansıtmadığını ve iki ülke arasındaki ilişkilerin karşılıklı saygı çerçevesinde sürdüğünü dile getirdi.⁹⁸

ENERJİ GÜNDEMİ

• Dünya Geneli

Intercontinental Exchange verilerine göre, ICE Futures Abu Dhabi (IFAD) bünyesinde işlem gören ICE Murban Crude Oil Futures 20 Nisan itibarıyla 18.848 adetlik işlem sayısı ile kendi rekorunu kırdığı açıklandı. IFAD'ın kullanılmaya başlandığı tarihten itibaren toplamda 132 milyon varil Murban ham petrolüne eşdeğer 132.450 sözleşmeyi işleme koyduğu da açıklandı. 132.450 sözleşmenin, 125.890'ının ICE Murban Crude Oil Futures olduğu ve 6.560 adetinin Murban bağlantılı nakit ödemeli türev ödemeleri olduğu da açıklandı.⁹⁹

ABD Temsilciler Meclisi OPEC'in petrolün üretimi, satışı ve fiyatlandırmasındaki tekeli azaltma konusunda NOPEC adındaki tasarının yeniden oylanması için hazırlık yaptığını açıkladı. ABD Temsilciler Meclisi tarafından oluşturulan OPEC'i hedefleyen tekelleşme karşıtı yasayı canlandırma çabalarının Rusya ve OPEC üyeleri arasındaki 28 Nisan toplantısına bir gündem maddesi olabileceği fakat ABD müdahalesinden endişelenmedikleri belirtildi.^{100 101}

Rusya Başkan Yardımcısı Alexander Novak yaptığı açıklamada, petrol piyasalarında yaşanan dengeli ilerleme sayesinde OPEC toplantısında petrol üretimini arttırmaya yönelik adımların artırılabilirliğini açıkladı. Hâlihazırda OPEC'in üç aylık üretim planlarının olduğunu ancak oluşan piyasa koşulları sayesinde mayıs ve haziran ayları itibarıyla üretimin kademeli olarak pandemi öncesi seviyelere çıkabileceğini de belirtti.^{102 103 104 105}

97 <https://lana-news.ly/art.php?id=198134&lang=en&p=1>

98 <https://www.middleeastmonitor.com/20210420-turkish-embassy-in-algeria-denies-interfering-in-its-internal-affairs/>

99 https://futures.tradingcharts.com/news/futures/ICE_Announces_That_a_Record_18_848_Murban_Crude_Oil_Futures_Contracts_Traded_on_April_20_384821277.html

100 <https://www.reuters.com/business/energy/bill-pressure-opec-oil-producer-group-passes-us-house-panel-future-uncertain-2021-04-20/>

101 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/042121-opec-brushes-off-latest-us-antitrust-bill-as-it-prepares-to-relax-oil-production-quotas>

102 <https://www.oilandgaspeople.com/news/story/russia-projects-opec-will-maintain-oil-price-course-at-this-weeks-meeting>

103 <https://energynow.ca/2021/04/russias-novak-says-opec-may-confirm-or-tweak-its-plans/>

104 <https://www.hellenicshippingnews.com/russias-novak-says-opec-may-confirm-or-tweak-its-plans/>

105 <https://www.explica.co/russian-novak-says-opec-countries-will-gradually-restore-production-between-may-and-july-interfax.html>

Güney Kore Gümrük İdaresi verilerine göre, ABD'den ithal edilen ham petrolün mart ayında 10,6 milyon varil olduğu ve 2020 Nisan ayından beri en yüksek seviye olduğu açıklandı. Güney Kore'de Kuzey Amerika kaynaklı petrolere talebin artmasındaki temel sebebin Ortadoğu petrolünün resmî satış fiyatlarındaki (OSP) uzun süreli artışın sebep olduğu da belirtildi. Bunun yanı sıra Brent-Dubai gösterge fiyatları arasındaki farkın keskinleşmesi de ABD petrolünün Asya pazarında talebinin artmasına sebep olan nedenler arasında olduğu açıklandı.¹⁰⁶

Yunanistan ve Kuzey Makedonya arasında doğal gaz ara bağlantı boru hattının inşası için mayıs ayında anlaşma imzalanacağı açıklandı. Bu boru hattının Selanik'te bulunan Nea Mesimvria bölgesinden başlayıp Makedonya'nın Stip kasabasına ulaşması planlanmaktadır. Ayrıca, Kuzey Makedonya Başbakanı yaptığı açıklamada, Yunanistan ile Dedeğaç LNG terminalinin kolu olan Dedeğaç elektrik santrali projesinin 17 km'lik doğal gaz boru hattı ve 5,5 milyar metreküp kapasiteli depolama alanının inşası için mutabakat zaptı imzaladıklarını bildirdi. Mutabakat zaptı sayesinde Kuzey Makedonya Dedeğaç elektrik santralının %25'lik pay alacağı da açıklandı.^{107 108}

Yunanistan Dışişleri Bakanı, Suudi Arabistan'a yaptığı ziyarette yenilenebilir enerji kaynaklarına inandıklarını, Akdeniz'de petrol ve doğal gaz bulmak için çabalamayacaklarını ve Yunanistan'ın petrol üreticisi olmayacağını açıkladı. Yunanistan'ın enerji merkezi olması için Suudi Arabistan gibi büyük enerji kaynaklarına ihtiyacı olduğunu, Ege Denizi'ni Meksika Körfezi'ne çevirmeyeceklerini bildirdi.^{109 110}

• Ortadoğu

Suudi Aramco'nun, potansiyel hisse satışları öncesi upstream varlıklarının incelenmesini talep ettiği açıklandı.¹¹¹ Suudi Aramco, 75 milyar USD'lik varlığını korumak için stratejik olmayan varlıklarını satmaya başladığını açıkladı. İlk anlaşmanın bu ayın başındaki, şirketin petrol boru hatlarını kiralama haklarını 12 milyar USD'ye yatırımcılara satması olduğu aktarıldı.¹¹²

Hindistan'ın, mayıs ayında Suudi Arabistan'ın Asya'ya petrol sevkiyatlarının resmî satış fiyatını (OSP) artırma kararının ardından ABD ve Afrika'dan yapılan petrol ithalatlarının artı-

106 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/042221-s-koreas-march-us-crude-imports-surpass-10-mil-barrels-as-middle-east-osps-rise?ite=167115&ito=1988&itq=0fe98ef1-e741-45a1-8c24-cfc176-809ca5&itx%5bidio%5d=2141808314>

107 <https://www.cnn.gr/politiki/story/263096/voreia-makedonia-ypografetai-ton-maio-i-symfonia-me-tin-ellada-gia-ton-agogo-fysikoy-aerioy>

108 <https://civil.today/north-macedonia-officially-joins-alexandroupolis-lng-terminal-gas-power-plant-projects/>

109 <https://www.arabnews.com/node/1846571/saudi-arabia>

110 <https://www.liberal.gr/diplomacy/udrogonanthrakes-prasini-energeia-kai-i-diafora-me-tin-tourkia-gia-tis-thalassies-zones/373204>

111 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-04-22/aramco-said-to-review-upstream-assets-for-potential-stake-sales?sref=WJKV15nK>

112 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-04-22/aramco-said-to-review-upstream-assets-for-potential-stake-sales?sref=WJKV15nK>

rılmasına yönelik attığı adımlara rağmen, Suudi Arabistan Hindistan merkezli Reliance O2C Ltd. Şirketinden 15 milyar USD değerindeki %20'lik bir hissesini alacağını açıkladı. Bu satışın Reliance O2C Ltd.'nin petrokimya üretimi yönünde yoğunlaşması açısından bir fırsat olabileceği de belirtildi.¹¹³

Suudi Aramco'nun sıfır salımlı enerji ve elektrik üretimini daha az masraflı hâle getirmek için önümüzdeki yıllarda doğal gaz sektörüne daha çok yatırım yapacağı açıklandı. Elektrik santrallerinde elektrik üretmek için doğrudan ham petrol kullanan Suudi Arabistan'ın, petrokimya endüstrisi de dâhil olmak üzere üretim aşamasında gaz kullanmaya başlayacağı kaydedildi. Jafurah sahasının doğusundaki gaz rezervlerini geliştirmek için geçen sene, 110 milyar USD'lik yatırım yapacağı raporlandı. Buradaki üretimin 2024 yılında başlayacağı bildirildi.¹¹⁴

Suudi Arabistan'ın, 2025 yılına kadar faaliyete geçmesi beklenen önemli midstream projeleri arasında günlük 2,8 milyar fit küp kapasiteli, Tanajib petrol projesinin bir parçası olan 3,5 milyar USD'lik Tanajib gaz işleme tesisi ve 2,1 milyar USD'lik Hawiyah Unayzah yeraltı gaz depolama tesisi olduğu açıklandı.¹¹⁵

Katar merkezli Nebras Power, Bangladeş'teki Unique Meghnaghat Power'ın (UMPL) %24'ünü satın aldığını duyurdu. UMPL'nin 584 MW'lık doğal gaz bazlı bir kombine çevrim elektrik santrali inşa ettiği, projenin 2022'nin sonlarında tamamlanacağı bildirildi.¹¹⁶

Irak Petrol Bakanı, günlük 3,8 milyon varil petrol olan petrol üretim kapasitesini, 2029 yılına kadar günlük 8 milyon varil petrole çıkarmayı planladıklarını açıkladı.^{117 118}

Irak, ABD'li ExxonMobil Şirketinin West Qurna 1 sahasındaki hissesinin satışının haziran ayına kadar nihayete ermesini istediğini açıkladı. ABD'li Chevron'a teklif edilen hisseyi Chevron'un reddettiği bildirildi. Irak, petrol sahasının ExxonMobil hissesinin China National Petroleum Corp., CNOOC Ltd., PetroChina gibi şirketlere satılmasına itiraz etmeyeceklerini belirtti.^{119 120}

Irak'ın Midland Oil Company'nin işlettiği Mansuriya gaz sahasının geliştirme ihalesi Çinli Sinopec Şirketine verildiği açıklandı. 25 yıllık anlaşmada Sinopec Şirketinin %49'luk hisseye sahip olacağı ve Midland Oil Company'nin %51'lik hisseye sahip olacağı da belirtildi. Bu sa-

113 <https://www.siliconindia.com/news/business/aramcoreliance-pact-stay-unaffected-regardless-of-indiasaudi-oil-standoff-nid-215889-cid-3.html>

114 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-04-22/aramco-said-to-review-upstream-assets-for-potential-stake-sales?sref=WJKVI5nK>

115 <https://oglinks.news/saudi-aramco/news/petrochemical-projects-on-the-up-in-saudi-arabia>

116 <https://www.naturalgasworld.com/qatars-nebras-buys-stake-in-bangladesh-ccgt-87429>

117 <https://oilprice.com/Energy/Crude-Oil/Could-Iraq-Really-Become-OPECs-Largest-Oil-Producer.html>

118 https://futures.tradingcharts.com/news/futures/Could_Iraq_Really_Become_OPEC_s_Largest_Oil_Producer__384888603.html

119 https://www.rigzone.com/news/wire/iraq_aims_to_finalize_exxon_oil_sale_by_june-22-apr-2021-165226-article/

120 <https://www.arabianbusiness.com/energy/462432-iraq-aims-to-clinch-exxon-oil-sale-by-june-even-as-chevron-balks>

hada 2020 yılında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı ile imzalanan anlaşma Irak tarafından feshedilmişti. Irak'ın güneyindeki ve Anbar bölgesindeki gaz sahaları için yeni ihalelere çıkılacağı bildirildi.^{121 122}

İran, 2016 yılında ortaya konulan, Basra Körfezi'ni Karadeniz'e bağlayan Basra Körfezi-Karadeniz'i Transit Geçiş Koridoru anlaşmasının yapılacağını duyurdu. Erivan'da gerçekleştirilen toplantıda Bulgaristan, Yunanistan, Ermenistan, İran ve Gürcistan katılan delegelerle görüşmeler yapıldığı açıklandı. Söz konusu toplantıda son taslağın hazırlandığı, projeyi bir yol bir kuşak çerçevesinde Çin'in destekleyeceği aktarıldı. Bu demiryolu koridorunun Asya'dan Avrupa'ya ticareti arttıracığı ve İran'ın, Güney Kafkasya'nın uluslararası bir öneme sahip olacağı dile getirildi. Söz konusu projenin, Türkiye ve Azerbaycan'dan bypass ederek geçeceği bildirildi.^{123 124 125}

Suriye'nin 22 Nisan Perşembe günü, İsrail'in Dimona nükleer tesislerine SA-5 tipi füzeler fırlattığı açıklandı. Suriye sınırına 200 km uzaklıkta olan Dimona nükleer tesisine fırlatılan füzelerin Dimona tesisinin 30 km uzağına düştüğü ve İsrail'in hava savunma sisteminin bu füzeleri karşılayamadığı belirtildi. Ayrıca, Suriye Petrol Bakanlığı yaptığı açıklamada, Baniyas rafinerisi açıklarında bulunan bir petrol tankerinin Lübnan karasularından geldiği iddia edilen insansız hava aracı tarafından hedef alındığını ve saldırı sonucu tankerde yangın çıktığını açıkladı. Hedef alınan tankerin İran'a ait olduğu iddia edilmesine karşı İran makamları tankerin kendilerine ait olmadığını belirterek TankerTrackers İran'ın iddialarını destekleyen veriler paylaştı.^{126 127 128 129}

Libya Ulusal Petrol Şirketinin (NOC) iştiraki olan Arabian Gulf Oil Co.'nun 2020 Eylül ayından itibaren operasyonların ilerlemesi için gerekli fonları temin edememesi dolayısıyla petrol sahalarında üretimi durduğunu açıkladı. İştiraki şirketin üretimi durdurması nedeniyle Hariga Limanı'nda mücbir sebep ilan eden NOC, limandan gerçekleştirilmesi beklenen ihracatın durdurulduğunu da açıkladı. Ayrıca, hafta başı itibarıyla artış göstermeye başlayan vadeli petrol işlemleri Libya'da yaşanan sorunlar dolayısıyla artışında hız kazanmaya devam etti.^{130 131}

121 <https://energy.economicstimes.indiatimes.com/news/oil-and-gas/sinopec-to-develop-iraqs-mansuriya-gas-field-says-ministry/82180449>

122 <https://www.naturalgasworld.com/sinopec-wins-contract-to-develop-iraqi-gas-field-87503>

123 <https://khabarban.com/a/31658116>

124 <https://en.mehrnews.com/news/172363/Persian-Gulf-Black-Sea-Corridor-to-become-operational-soon>

125 <https://www.mashreghnews.ir/news/1206434/کریور-ترانزیتی-خلیج-فارس-دریای-سیاه-در-یک-قدمی-بهره-برداري>

126 <https://www.dw.com/tr/israil-ile-suriye-aras%C4%B1nda-f%C3%BCze-sald%C4%B1r%C4%B1lar%C4%B1/a-57289521>

127 <https://www.yahoo.com/news/syrian-missile-explodes-near-israeli-123934558.html>

128 <https://www.startribune.com/oil-tanker-off-syria-coast-on-fire-govt-says-drone-attack/600049790/?refresh=true>

129 <https://www.reuters.com/world/middle-east/fire-extinguished-oil-tanker-off-syria-after-suspected-drone-attack-2021-04-24/>

130 https://www.marketwatch.com/story/oil-futures-end-higher-libya-reportedly-halts-output-at-some-major-oil-fields-2021-04-19?mod=mw_latestnews

131 <https://financialpost.com/pmnl/business-pmnl/libyas-noc-declares-force-majeure-on-hariga-port-in-statement>

İngiltere merkezli Energean Şirketi İsrail'in Karish sahasında bulunan 2H kuyusunun 2023'te üretime başlayacağı, ikinci kuyunun ise 2025 itibarıyla devreye alınabileceğini açıkladı. Ayrıca, Şirketin FPSO Energean Power'da ileri yatırımlar planladığı, bunların gaz üretimini yıllık 6,5 milyar metreküpün üzerine çıkarma ve KM-03 alanında ekstra sıvı [*kondensat*] taşıma kapasitesi sağlamak üzerine olduğu bildirildi.¹³²

¹³² <https://www.offshore-mag.com/drilling-completion/article/14201628/north-sea-glengorm-south-well-unsuccessful>

HAFTALIK RUSYA BASIN ANALİZİ (12-18 NİSAN 2021)

• Dışişleri Bakanı Lavrov'un Tahran Ziyaretinin Amacı Neydi?

Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanlığı nezdinde Moskova Devlet Diplomasi Enstitüsü Kıdemli Araştırma Görevlisi ve Rusya Düşünce ve Sivil Toplum Kuruluşu (PIR Merkezi) Danışmanı Andrey Baklitsky'nin, "[Dışişleri Bakanı Lavrov'un Tahran Ziyaretinin Amacı Neydi?](#)" başlıklı değerlendirmesi yayımlandı. Rusya Düşünce ve Sivil Toplum Kuruluşu sayfasında yayımlanan yazıda, Kapsamlı Ortak Eylem Planı'nın (KOEP) sürdürülmesinde Rusya'nın rolü ve İran ile ilişkileri geliştirme niyetleri incelenmiştir. Yazara göre, İran nükleer anlaşması Rusya için o kadar önemli olmasa da sözde "eylem planının" imzalanmasına katıldığı için bu formatı oluşturmaya çalışmakta: "Kapsamlı Ortak Eylem Planı, Ortadoğu'nun güvenliği ile birlikte Hazar Denizi'ndeki komşumuz İran'ın da güvenliği açısından Rusya'nın çıkarlarını karşılıyor. Bu bağlamda elbette Rusya da süreci takip etmenin yanı sıra elinden geldiğince yardımcı olacak." Moskova'nın, müzakerelerin sonuçları ne olursa olsun İran ile etkileşime gireceğini defalarca ifade ettiğine değinen uzman, Moskova ile Tahran'ın nükleer dışında birçok ikili uluslararası bağlara sahip olduğuna dikkat çekti: "Bu nedenle Dışişleri Bakanı Lavrov'un İran ziyareti, sadece Avusturya'nın başkenti Viyana'da Kapsamlı Ortak Eylem Planı'nın restorasyonu bağlamında başlatılan müzakereler nedeniyle gerçekleştirilmedi." Natanz'daki İran uranyum zenginleştirme kompleksine yapılan saldırıya dikkat çeken Baklitsky, bu nedenle Kapsamlı Ortak Eylem Planı konusundaki müzakerelerde zor bir sürecin yaşandığını ifade etti. Uzman, medyada yayımlanan bilgilere dayanarak arkasında İsrail'in bulunduğu söz konusu saldırının Viyana'da devam eden müzakerelere zarar vermek için yapıldığı görüşünü savunmanın yanı sıra bazı tahminlerde de bulundu: "KOEP'e geri dönüş, anlaşmanın tüm taraflarının çıkarlarına uyduğu göz önüne alındığında, Rusya büyük olasılıkla söz konusu müzakere sürecine zarar vermemek için İranı "olaylara" sakince tepki göstermeye davet edecek." Uzmana göre, Viyana'daki müzakerelerin henüz devam ettiği bir zamanda, anlaşmanın olup olmayacağını söylemek mümkün değil: "Aynı zamanda ABD ve İran'ın, Kapsamlı Ortak Eylem Planı'nın uygulamasına dönmeleri için de açıklanmış çıkarları bulunmaktadır. Buna nasıl geri döneceği ise başka bir konudur. Geri dönüşü ne denmesi gerekir, yaptırımlar açısından ne yapılmalı ve İran'dan teknik dönüş açısından ne yapılması gerektiği henüz net bir cevabı olmayan bir sorulardır."

• Afganistan'ın Yapıcı Diyaloga İhtiyacı Var

Rusya Bilimler Akademisi Doğu Araştırmaları Enstitüsü Bilimsel ve Analitik Bilgi Merkezi Başkanı Siyaset Bilimi Doktoru Nikolay Polotnikov'un Rusya Bilimler Akademisi Doğu Araştırmaları Enstitüsü sayfasında yayımlanan demeci Afganistan'a dair Amerika barış planı,

Taliban'ın Afganistan'daki konumu, ülkedeki aşırılıkçı yapıları ve onları etkileriyle ilgiliydi. ["Afganistan'ın Yapıcı Diyaloga İhtiyacı Var"](#) başlıklı demeçte uzman, önce Biden yönetiminin Afganistan için önerdiği barış planını konusunda soruyu yanıtladı: "Geçici bir yönetimin oluşturulmasının öngörüldüğü plan, Yüksek İslami Konseyin oluşturulmasını, Taliban'ın parlamentoya girmesini ve yeni bir anayasanın hazırlanmasını teklif ediyor. Ayrıca söz konusu plan, ABD'nin yanı sıra Rusya, Çin, Pakistan, Hindistan ve diğer ülkelerin de Afgan sorununun çözümüne katılma ihtiyacını yansıtıyor." Taliban'ın konumuna değinen Nikolay Polotnikov, onların ne istediklerini asla saklamadıklarına dikkat çekti: "Ülkedeki tek güç ve şeriat yasasına dayalı olarak hükûmetin yeniden kurulması. Taliban, hükûmet tarafından kontrol edilen idari merkezleri dışında ilçelerin %66'sından fazlasında geniş bölgeleri kontrol ediyor. Bu onlara hükûmetle müzakerelerde avantaj sağlar." Uzmana göre, bu avantajlara Doha'da ABD ile imzalanan anlaşmadan sonra kazandıkları siyasi meşruiyet de eklenmelidir. Nitekim sonuçta Amerika "Afganistan İslam Emirliği" ile bir anlaşma imzaladı. Demeçte Taliban'a ek olarak, Afganistan'da faaliyet gösteren çok daha aşırılık yanlısı yapılara da dikkat çekilerek onların durumu nasıl etkileyebileceği konusunda tahminler yapılmıştır. Uzmana göre, sayıları 20'den fazla olan bu gruplar arasında en güçlüsünün Taliban'ı oluşturan yapılar olmasına rağmen bu örgüt de tek değil: "Afganların birbirlerini öldürmeyi bırakma zamanının geldiğini ve normal bir yaşam kurmanın gerekli olduğunu anlayan ılımlı görüşlere sahip insanların yanı sıra İslami bir emirliğin fikirlerine saplanmış aşırılık yanlıları da bulunmaktadır. Bu konuda bir kısım, Amerikalıların gitmesinin ardından Taliban'ın tekrar iktidarı ele geçireceğine güvenirken, 1990'lardaki orta çağ belirsizliği, sayısız yasaklar, kamu idamlarını hatırlayan çok sayıda Afgan, İslam Emirliği'ni kabul etmiyor."

• Amerikalılar İran Ekonomisine Hayat Vermeye Hazır

ABD Başkanı Joe Biden yönetiminin, İran'ın nükleer anlaşma koşullarına dönmesi karşılığında kaldırılacak yaptırımlar için seçeneklerini İran tarafına sunması Rusya basınında geniş yer buldu. "Nezavismaya" gazetesinin 22 Nisan sayısında yayımlanan ["Amerikalılar İran Ekonomisine Hayat Vermeye Hazır"](#) başlıklı uzman görüşlerini içeren yazıda, Amerika'nın söz konusu kararı "Washington, Tahran'a verilecek tavizlerin listesine karar verdi" ifadesiyle değerlendirildi. Yazıya göre Washington, İran ekonomisinin belirli sektörleri üzerindeki baskıyı hafifletmeye, petrol ve nakliye şirketlerini kısıtlayıcı önlemlerden çıkarmaya hazır olduğunu söylemesinin yanı sıra İran'da etkili askerî-politik organizasyon olan İslam Devrim Muhafızları'nın terörist listesinde bulunması ciddi bir anlaşmazlığa neden olmaya devam ediyor. Yazıda görüşlerine başvurulmuş İran'da yaşayan Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi (RUİK) Uzmanı Nikita Smagin'e göre, "Avrupa'da devlet yapılarının ve büyük holdinglerin çoğu hayal kırıklığına uğradıkları için İranlılar zaten Batı yatırımlarına biraz farklı bakıyorlar. Herkes Trump'ın büyük şirketleri İranda çıkarması nedeniyle onların "kollarını bağladığını" anlıyor. Bununla birlikte, birçok İranlı para kaybetmenin yanı sıra Batı ile geniş kapsamlı iş projelerinin oluşturulabileceği bağlamında güven kaybettiler." Son üç yılda

İran'ın iş dünyasında daha da büyük bir kamulaştırma yaşandığına dikkat çeken uzman, bu unsurun ülkede daha fazla bürokrasinin olduğu ve devlet direktiflerinin yerine getirilmesine odaklanıldığı anlamına geldiğini vurguladı. Smagin'e göre bu faktörlerin karmaşıklığı, anlaşmanın yeniden müzakere edilmesi durumunda İran tarafını yatırımcılardan mahrum etmese de gelişlerini ciddi şekilde yavaşlatacaktır.

• Suudi Arabistan ile İran Arasındaki Yumuşama ABD İçin Faydalı mı?

Suudi Arabistan ve İran arasındaki yumuşama Rusya'nın Federal Bilgi Ajansı "Regnum.ru" sitesine yansıtılarak değerlendirildi. 23 Nisanda yayımlanan "[Suudi Arabistan ile İran Arasındaki Yumuşama ABD İçin Faydalı mı?](#)" başlıklı yazıda Suudi Arabistan ve İran arasında ortaya çıkan yeni gelişmeler, "engellerin kaldırılması Ortadoğu ve ABD güçlerinin çıkarlarının ilerlemesine yardımcı olabilir" şeklinde özetlendi. Makalenin yazarı Maksim İsayev'e göre, Basra Körfezi ülkeleri arasındaki yumuşama, iki ana aktör dâhil olmak üzere bölgeyle ilgilenen tüm devletlerin çıkarlarına uygundur: "Mesele şu ki biri diğerine ne kadar baskı veya gözdağı vermeye çalışırsa çalışsın ne İran ne de Suudi Arabistan hiçbir yere gitmiyor. Bu nedenle vatandaşlarının güvenliğini ve refahını sağlamak için her iki rejimin de bölgeleri barışçıl bir şekilde bölmenin yollarını bulması gerekiyor." Yazıda, Amerika'nın tutumuna da değinilmiştir: "ABD için en önemlisi, Suudi ve İranın yumuşamasının birçok yönden kendi çıkarlarına uymasındır. Dünyanın bu bölgesinde gerilimi ve savaş riskini azaltan tüm adımlar, Washington'un çıkarlarına zarar verebilecek aşırılık düzeyini de düşürür. Bu gelişme aynı zamanda ABD askerî konuşlandırmalarına olan ihtiyacı veya bölgedeki ABD dostlarını korumak için yapılan diğer maliyetli taahhütleri de azaltmaktadır." Ayrıca yazara göre, Washington'daki yönetim değişikliğiyle birlikte Washington'un İran'a sonsuz düşmanlığının Ortadoğu'da artık bir öncelik olmayacağı ortaya çıktı ve bu bağlamda ABD, Suudi rejiminin kabul edilemez iç siyasi uygulamalarına gereken dikkati göstermeye başlayabilir.